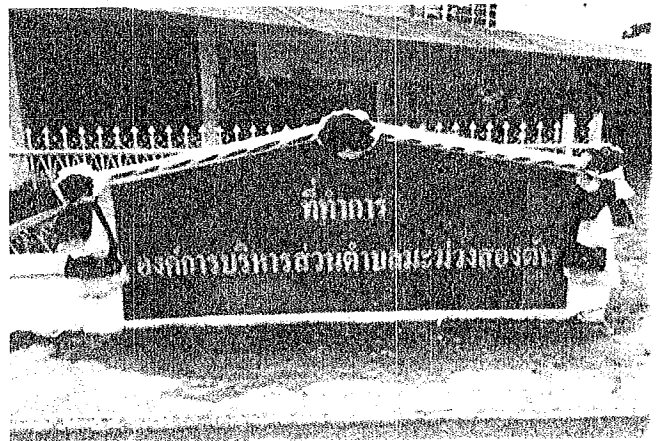
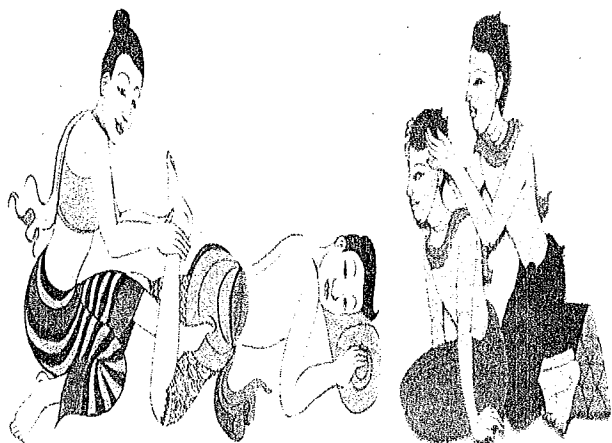
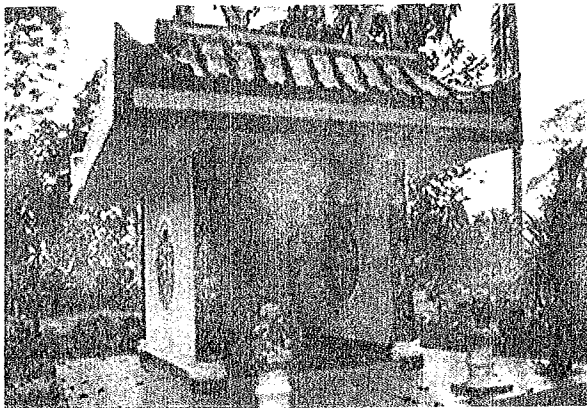

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลมะม่วงสองต้น

ประวัติความเป็นมาของตำบลมะม่วงสองต้น

ตำบลมะม่วงสองต้น เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 6 หมู่บ้าน ได้แก่

ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น มี 6 หมู่บ้าน 1,206 ครัวเรือน ประชากร 4,456 คน

หมู่ที่ 1 บ้านโนนจาน	217 ครัวเรือน ประชากร 1,003 คน
หมู่ที่ 2 บ้านนาสำโรง	178 ครัวเรือน ประชากร 751 คน
หมู่ที่ 3 บ้านต้นยาง	218 ครัวเรือน ประชากร 768 คน
หมู่ที่ 4 บ้านสมอชัย	114 ครัวเรือน ประชากร 464 คน
หมู่ที่ 5 บ้านสามคอน	274 ครัวเรือน ประชากร 681 คน
หมู่ที่ 6 บ้านคลองขาม	205 ครัวเรือน ประชากร 786 คน

1. บ้านโนนจาน

ได้มาจากสภาพการใช้พื้นที่ของหมู่บ้านเป็นที่ทำนาและเก็บข้าวเปลือก ไว้เพื่อเป็นคลัง หรือ เติบียงอาหารของเมืองนครราชสีมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พระราชพงศาวดารที่ 2-3)

2. บ้านนาสำโรง

เป็นหมู่บ้านที่ 2 ของตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อยู่ห่างจากที่ว่าการ อำเภอไปทางตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 8 กิโลเมตร ประกอบด้วยกลุ่มบ้าน 6 กลุ่ม คือ บ้านนาสำโรง บ้านนาจุล บ้านปากด่าน บ้านทุ่งแซ่ บ้านภูเขายี่ และบ้านห้วยขาม

ภูมิประเทศของบ้านนาสำโรงเป็นที่ราบลุ่มซึ่งในสมัยโบราณก่อนจะเกิดสันดอนทราย (อันเป็นที่ตั้งของตัวเมืองนครราชสีมาปัจจุบัน) เคยเป็นที่ราบน้ำทะเลเคยท่วมถึง มีลำน้ำธรรมชาติ (คลองท่าดี) ไหลผ่าน กระแสน้ำพัดพาเอาตะกอนขนาดต่าง ๆ มาทับถมสองฝั่งคลอง ซึ่งแผ่ขยายกว้างออกไปตามกาลเวลา สภาพพื้นที่จึงประกอบด้วยดินเนื้อละเอียด การระบายน้ำเลว จึงเหมาะแก่การปลูกข้าวและปลูกผักหรือพืชไร่

3. บ้านต้นยาง

เป็นหมู่บ้านที่ 3 ของตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอไปทางตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 5 กิโลเมตร ประกอบด้วยกลุ่มบ้าน 3 กลุ่ม คือบ้านต้นยาง บ้านจานบน และบ้าน ปากกล้วย อาชีพหลักของชาวบ้านต้นยางคือ อาชีพรับจ้าง และรับราชการ รองลงมาคือ การทำนาและค้าขาย ของเบ็ดเตล็ด หลายครอบครัวมีอาชีพค้าขายควบคู่กับเกษตรกรรม

4. บ้านสมอชัย

เป็นหมู่บ้านที่ 4 ของตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองไปทางตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 6 กิโลเมตร ประกอบด้วยกลุ่มบ้าน 4 กลุ่ม คือ

ขึ้นอยู่กับแหล่งวัตถุดิบกำเนิดดิน และลักษณะตะกอนที่ถูกน้ำจากคลองท่าดีพัดมาทับถม การระบายน้ำ
เลว จึงเหมาะสำหรับปลูกข้าวและข้าวโพดได้ทั่วไป และสามารถปลูกผักหรือพืชไร่นาได้ ส่วนพืชยืนต้น
อื่นๆ ไม่อาจจะปลูกได้

5. บ้านสามดอน

เป็นหมู่บ้านที่ 5 ของตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ห่างจากที่ว่าการ
อำเภอไปทางตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 5 กิโลเมตร ประกอบด้วยกลุ่มหมู่บ้าน 4 กลุ่ม คือ บ้านสาม
ดอน บ้านหนองกก บ้านพองปูน และบ้านหินเลื้อน ภูมิประเทศของบ้านสามดอนเป็นที่ลุ่มริมสันทราย ซึ่ง
แต่เดิมพื้นที่ในหมู่บ้านถูกน้ำท่วมขัง มีลักษณะเป็นพรุ มีเพียงบางแห่งซึ่งเป็นที่ดอน แต่โดยทั่วไปสภาพภูมิ
ประเทศทั้งสองลักษณะจะจัดกระจายและปะปนกันจนมองไม่ค่อยเห็นความแตกต่างที่ชัดเจน

6. บ้านคลองขาว

เป็นหมู่บ้านที่ 6 ของตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช อยู่ห่างจากที่ว่าการ
อำเภอเมืองไปทางตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 2 กิโลเมตร ประกอบด้วยกลุ่มบ้าน 6 กลุ่ม คือ บ้าน
คลองขาว บ้านเกาะขี้ บ้านเกาะจิ้งจาย บ้านคลองขาว บ้านเพ็งหลวง และบ้านอินทรีจารศ ใน
หมู่บ้านมีลำน้ำคลองสาย สายหนึ่งเป็น ลำน้ำธรรมชาติ คือ คลองท่าดีซึ่งไหลมาจากบ้านคีรีวงอำเภอ
ลานสกา ผ่านเข้ามาในหมู่บ้าน และกลายเป็นลำน้ำแบ่งเขตระหว่างบ้านคลองขาวกับบ้านต้นยางส่วนอีก
สายหนึ่งคือคลองส่งน้ำชลประทานของโครงการชลประทานคลองท่าดี

ศาสนา

- ผู้นำถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 60 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตองค์การบริหารส่วน
ตำบลมะม่วงสองต้น

- ผู้นำถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 40 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตองค์การบริหารส่วน
ตำบลมะม่วงสองต้น

การศึกษา

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น มีสถานศึกษา ได้แก่

1. โรงเรียนวัดมะม่วงสองต้น
2. โรงเรียนวัดราชบุรุษประดิษฐ์
3. โรงเรียนพระธาตุมูลนิธิมัธยม
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านคลองขาว

การศึกษา

- ลานกีฬาเอนกประสงค์ ณ โรงเรียนวัดมะม่วงสองต้น
- ห้องสมุดตำบลมะม่วงสองต้น ตั้งอยู่ในโรงเรียนวัดมะม่วงสองต้น
- สนามกีฬาเอนกนคร

ตำบลมะม่วงสองต้น

วิทยากร: นายเอื้อน ณ พัทลุง อายุ 79 ปี

อดีตครูใหญ่

คำเล่า

ที่เรียกว่าม่วงสองต้นนั้น เดิมมันมีม่วงอยู่สองต้น แต่ว่าต้นม่วงนั้นอยู่ตรงโน้ มันอยู่แค่ตรงบ้านผู้ใหญ่หลิมกลางทุ่งไม่ใกล้สถานี มันอยู่ที่คุณมาตรงเลี้ยวคดๆ ที่ผ่านมา ตรงมาคดๆ การเรียกว่าม่วงสองต้นๆ คือมันมีม่วงอยู่สองต้นนั้นใหญ่ มะม่วงคันนั้นครับ เดียวนี้ตายเสียแล้ว ลูกๆ มันไม่มี เขาเล่าเอามาอีกที ผมเคยถามเขาเหตุไฉนที่เรียกว่าม่วงสองต้นนั้น ก็คนอื่นเขาเล่าๆ มาติดต่อกับไชยมนตรี ติดนาสาร ติดช้างซ้าย ติดศาลามีชัย แล้วทางนี้ติดโพธิ์เสด็จ อาชีพก็ทำนาๆ เป็นพื้น ส่วนไม่ค่อยมี มีเป็นบ้านเป็นไม้ต้นได้ ส่วนเล็ก ๆ น้อย ๆ.....

ถอดความเป็นภาษาภาคกลาง

ที่เรียกว่ามะม่วงสองต้นนั้นสมัยก่อนมีต้นมะม่วงอยู่สองต้นใหญ่ ๆ อยู่ข้างถนนส่วนที่คิดเดี๋ยวนั้นเอง แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีต้นมะม่วงเสียแล้ว จึงเรียกว่าตำบลมะม่วงสองต้น เป็นมะม่วงคัน ต้นมะม่วงตายเสียแล้ว ต้นไม้เล็กๆ ก็ไม่มี มีคนเล่ามาอีกทีหนึ่ง

สรุป

วิทยากรได้รับการถ่ายทอดทางมุขปาฐะ และประวัติของชื่อตำบลมะม่วงสองต้นมีที่มาจากชื่อของต้นไม้

บ้านฉาง

วิทยากร : นายนิคม เดชะทองคำ อายุ 27 ปี

ชาวสวน

คำเล่า

ผมในฐานะที่เป็นลูกหลานของชาวบ้านฉาง ได้รับคำบอกเล่าจากบรรพบุรุษหรือคนเฒ่าคนแก่ที่ใหญ่โตกันมาก่อนว่า บ้านฉางมันเพิ่งมีขึ้นในสมัยเจ้าพระยาานครหรือพระเจ้าน้อย คือ ในหมายความว่าก่อนแต่นั้นไม่มีขึ้นมา เพิ่งมีขึ้นในสมัยเจ้าพระยาานคร เหตุที่มันขึ้นนั้นก็ เพราะว่าพวกในสมัยนั้นพระยาานคร เป็นคนที่มีความยิ่งใหญ่ในทางหัวเมือง ด้านหัวเมืองต่าง ๆ โยให้พวกเสลยศึกที่ได้มาจากที่ไทรบุรี ที่ต้องเข้ามาอยู่ในเมืองไทย แล้วจะต้องจัดการทำนาในบริเวณเนื้อที่ที่เขาเรียกว่าบ้านฉางเดี๋ยวนี้ครับ โดยจัดให้พวกนี้แหละทำนา พอทำนาเสร็จแล้วก็เอาข้าวที่ได้จากการทำนาไปเก็บไว้ในบริเวณนี้ ซึ่งในบริเวณนี้เดี๋ยวนี้เขาเรียกว่าบ้านม่วงสองต้นคืออยู่ใกล้ ๆ กับม่วงสองต้น อยู่ในตำบลม่วงสองต้น คือเก็บข้าวไว้ให้เจ้าเมืองนครนะ ครับถึงที่นี้ผมอยากจะย้อนกลับไปถึงลักษณะของบ้านฉางอีกทีหนึ่งว่า บ้านฉางมีลักษณะภูมิประเทศที่ว่ายุริมคลอง มีคือทั้งสองฟากนี้เป็นที่ตั้งของฉางข้าวทั้งหรือที่พูดอีกที่ว่าคลองผ่าเข้ากลางบ้านเลย แล้วตั้งยุ้งข้าวขึ้นทั้งสองฝั่งนี้ ถึงที่นี้พอสร้างยุ้งข้าวแล้ว ต้องมีคนเก็บรักษาดูแลฉางข้าวนี้ไว้เป็นที่ใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ตั้งฉางข้าวขึ้นแล้ว เขาก็ให้คนเป็นหัวหน้ารับผิดชอบต่อไป เลยก็เรียกว่านายฉาง ซึ่งหมายความว่า จะต้องรับผิดชอบในฉางข้าว เป็นการเก็บรักษาข้าวของเจ้าเมืองไว้ ดังนั้นฉางข้าวก็หมายถึงยุ้งข้าว แต่ต่อมาเขาก็เรียกฉางข้าวนี้กลายเป็นชื่อบ้านไปเลย เลยก็เรียกว่า บ้านฉาง

ถอดความเป็นภาษาภาคกลาง

ผู้เล่าเป็นคนบ้านฉาง ได้รับคำบอกเล่าจากคนเฒ่าคนแก่มาว่า บ้านฉางมีขึ้นในสมัยเจ้าพระยาานครได้ ยกกองทัพไปตีไทรบุรีได้รับชัยชนะ ก็ได้นำเสลยศึกไทรบุรีมาไว้ที่หมู่บ้านฉางเดี๋ยวนี้ เพราะให้เสลยเหล่านั้นทำนาให้ และเมื่อเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จก็เอาข้าวเปลือกใส่เก็บไว้ในยุ้งฉางที่สร้างไว้ทั้งสองฝั่งคลอง แล้วแต่งตั้งให้มีหัวหน้าทำหน้าที่ดูแลยุ้งฉางนั้นด้วย เรียกกันว่านายฉาง ดังนั้นฉางข้าวนี้ก็กลายเป็นชื่อของหมู่บ้านเรียกว่าบ้านฉาง

บ้านนาจุด

วิทยากร : นายทิม สายสาระ อายุ 67 ปี

สารวัดกำนัน

คำเล่า

คือยาได้บอกไว้หรือคนแก่ๆ อื่นๆ บอกไว้ว่า เนาะนี้เรียกว่านาจุดนี้ คือเขาทำนาแต่มีแต่จุด ไม่ใช่มีกักครับ มีจุด นาอื่นมีกักกะมีครับ เขาเล่าว่ากะกะผมได้ถามๆ ยาว่ายาที่เขาเรียกว่า นาจุดๆ นั้น นิยามมันมาจากไหนประวัติมัน แก่บอกว่าลูกเหว่นาจุดๆ นั้นมันจุดทั้งดงนี้จุดทั้งหมด..

ถอดความเป็นภาษาภาคกลาง

คุณยาได้เล่าให้ทราบว่าที่เรียกว่า นาจุดก็คือเมื่อก่อนเขาทำนากันในแถบนั้นมีต้นจูดงอกอยู่เต็มเป็นต้นจูดอย่างเดียวส่วนนากกก็มีแต่ต้นกกอย่างเดียว แต่สมัยผมนี้ไม่มีต้นจูดแล้วนี่เองที่เรียกว่า บ้านนาจุด

สรุป

วิทยากรได้รับการถ่ายทอดทางมุขปาฐะ และประวัติของชื่อบ้านนาจุดมีที่มาจากชื่อของต้นไม้

บ้านสมอไชย

วิทยากร : นางแจ่ม อัครคำ

อายุ 55 ปี

ชาวนา

คำเล่า

นั้นแหละลูกเมื่อขึ้นต้นนั้นแกเป็นตาขุนนาคนนั้นแหละ แกเป็นคนพินั้นแหละ
นั้นแหละแกเป็นตาขุนนา เมื่อวัดแต่แรกเดิมนั้น เดิมทีมันกะแกรักหาความกาพินั้นแหละ
ใจกะไม่สู้สักของแก เพราะแกนั้นเป็นหมอนี่ คล้าย ๆ กับหมอความสักหิดแหละ ถึงคั้นแล้ว
กะอยู่ ๆ มา กะใคร อีเอาไหรกะต้องพูดกับแกแหละ ใครจิบกันในบ้านกะต้องพูดกับแกแหละ
หมายความว่าแกคนใหญ่นี้... กลายมาเป็นสมอไชยนี้ ว่าเขาบอกแต่แรกครั้งเรื่อยมา สมัยที่เขา
ไปสร้างพระธาตุนั้น เขามาท่อมสมอที่นี้ ฝากแกนั้นแหละไว้ให้ลูกเขาเอามาไว้แค่นี้ท่อมไว้กับแก
สายหมอเป็นสายหมอเรือฝากแกนั้นแหละไว้ ฝากแกไว้ ถ้าไม่ฝากแกไว้กลัวว่าเด็กอิทำของ
เขา เขามาฝากเลยกลายเป็นชื่อสมอไชยนั้นแหละ แต่แรกเป็นตาขุนนา เดียวนี้เป็นตาสมอ
ไชยเพราะว่าสายหมอเรืออยู่ที่แกกะสูญหายที่แกนั้นแหละ สูญที่แกกับเขาไม่ได้เอากลับ เขา
ไม่ได้เอากลับเพราะว่าเจ้าเรือกะตายนั้นลูก วัดสมอไชยเดี๋ยวนี้ร้าง เดียวนี้มีคนเข้าไปอยู่ในบ้าน
คนเสียแล้ว เดิมทีวัดนั้นเป็นที่บ้านของแกนั้นแหละ พอแกเข้าแล้วแกว่าถ้าแกล้มเจ็ญเป็นตาย
กะให้หว่ายวัดเลย นั้นมาพินั้นแหละ เขากะตกลงเขาหว่ายวัดนั้นแหละ เรื่องประวัติ

ถอดความเป็นภาษาภาคกลาง

เริ่มต้นจากเดิมมีตาขุนนาเป็นคนเฒ่าคนแก่ของบ้านนี้ เป็นที่เคารพนับถือของคน
ในหมู่บ้านทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เป็นที่ปรึกษาและช่วยเหลือเกลี้ยกล่อมมิให้คนในหมู่บ้านมีเรื่องทะเลววิวาทกัน ทำความเข้าใจกันได้ ดังนั้นเมื่อบุคคลตายไปแล้ว คนในหมู่บ้านก็ยังเคารพนับ
ถืออยู่ บนบานขอสิ่งต่างๆ ตามความต้องการได้ ช่วยปกป้องรักษามิให้พวกโรคภัยต่าง ๆ เข้า
มากล้ากลายในหมู่บ้านได้ และมีอยู่ครั้งหนึ่ง มีเรือเข้ามาในสมัยที่กำลังก่อสร้างพระบรมธาตุ
คนเรือได้ฝากสายสมอเรือไว้กับตาขุนนาคนนี้ และไม่ได้กลับมาเอาคืน จนกระทั่งสายสมอ
นั้นก็หายไป ตาขุนนาก็ตายไป เลยได้เปลี่ยนจากเรียกตาขุนนาเป็นตาสมอไชย และมีวัดร้าง
แห่งหนึ่งเรียกว่าวัดสมอไชย ซึ่งบริเวณนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของตาสมอไชยมาก่อน โดยการยก
ที่ดินนั้นถวายสร้างวัดขึ้นหลังจากที่ตาสมอไชยตายแล้ว จึงได้ชื่อวัดสมอไชย และชื่อบ้านนี้เลย
เรียกว่าบ้านสมอไชยนั่นเอง

สรุป

วิทยากรได้รับการถ่ายทอดทางชนปาสะ และประวัติของชื่อตำบลสมอไชยนี้ที่

บ้านสามดอน

วิทยากร : นายสมบุญ อบอุ่น อายุ 39 ปี

การวิจัย

คำเล่า

บ้านสามดอนนั้นคือที่ได้เรียกบ้านสามดอนนั้นเป็นดอนอยู่ 3 ดอน ครับ ดอนใหญ่ ๆ คือนอกนั้นก็เป็นทุ่งนา ที่นี้ผู้คนที่เข้าไปหาอาชีพทำนาหรือปลูกบ้านนั้นต้องปลูกอยู่บนดอน นั้นแหละครับ ปลูกบนดอน แล้วกะที่ราบมันก็ได้ทำนา ดอนนั้นยังเห็นชัดครับยังไม่เปลี่ยนแปลง ไหระ แต่บางอย่างกะส่วนมากปลูกบ้านอยู่เต็ม ๆ ครับ คนส่วนมากก็อยู่กันมาก ดอนนี้อยู่ใกล้ตัว เมืองด้วย ติดเขตเทศบาลรู้สึกว่แต่ก่อนกับเดี๋ยวนี้อากาศมันผิดกันมากครับเปลี่ยนแปลงไป ดอนนี้รู้สึกว่ชลประทานไหรก็เข้าไปด้วยครับ เมื่อก่อนใช้เป็นน้ำต้งเขื่อนเป็นน้ำนบต้องปิดลำ คลอง เป็นฤดูด้วย แต่เดี๋ยวนี้อาจจะทำนาสองครั้งนะครับปีหนึ่ง ชลประทานเขาเข้ามาช่วยเหลือ นิดหนึ่ง นอกจากนั้นก็ข้าวเดี๋ยวนี้อาจจะปลูกกันมาก ชาวบ้านเขาให้ปุ๋ยกัน ไม่เหมือนก่อนครับ ทำนากันเป็นฤดู ดอนนี้มาเปลี่ยนแปลงเป็นสองครั้งใส่ปุ๋ยสักนิด ชาวบ้านแถวนี้ก็จะรู้สึกว่ยัง บ้านอ้ายไหรทนนี้นี้ครับยังไม่มีหนักแน่นอะไรจนเกินไป เป็นที่ลำบากเหมือนกันเมื่อก่อน กะ เดี๋ยวนี้อาจจะรู้สึกว่พอไปได้เข้าเมืองออกเมืองดีขึ้น คือทางด้านคมนาคมรู้สึกว่คล่องขึ้น ที่ส่วนไม่มี ทำนาหมด สรุปว่าบ้านสามดอนคือลักษณะมีดอนอยู่ 3 แห่ง 3 ดอน อยู่ไม่ไกลกันอยู่ในบริเวณ นั้น

ถอดความเป็นภาษาภาคกลาง

บ้านสามดอนนั้นมีลักษณะพื้นที่เป็นเนินสูงอยู่ 3 เนิน หรือที่เรียกว่าเป็นดอน ส่วนที่ เหลือก็เป็นทุ่งนาทั้งหมด ประชาชนสร้างบ้านเรือนทั้งสามนั้น ลักษณะของเนินยังคงเห็นได้ ชัดเจน ทำนาได้ผลดีเดี๋ยวนี้อาจจะน้ำจากชลประทานและใช้ปุ๋ยด้วย ทำนาปีละ 2 ครั้ง บ้านสามดอนคือมี ดอน 3 แห่ง นั้นเอง อยู่ไม่ไกลกัน

สรุป

วิทยากรเป็นผู้ที่ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และประวัติของชื่อบ้านสามดอนมี ที่มาจากลักษณะภูมิประเทศ

บ้านหัวท่า

วิทยากร : นายพร้อม บุญสุข

อายุ 52 ปี

ข้าราชการ

คำเล่า

ภูมิลำเนาเตี้ยวันนี้จะอยู่บ้านหัวท่า เท่าที่ได้ทราบจากคนเฒ่าคนแก่เรื่องเกี่ยวกับประวัติชื่อ บ้านโดยเฉพาะบ้านหัวท่านี้ ความเป็นมาก็คือว่า บ้านหัวท่านี้มันอยู่ริมคลอง เขาเรียกว่า คลองท่าดี คือมันตื้นน้ำอย่างเหนือที่บ้านท่าดีแล้วจะลงมาทาง มาแยกแค่บ้านหัวท่านี้ที่แยก ไม่ได้แยกตามธรรมชาติ คือว่าในสมัยเขาขุดคูเมืองกะทางด้านทิศตะวันตกเขาจะแยกตัดคูเมือง เป็นลำคลอง ไปชนกับคลองหัวท่า แล้วจะเลยไปถึงเข้ากับคลองที่หน้าเมือง ทางโน้นกะไปออก โคน้อย ถึงคลองที่ต่อไปนี้คลองหัวท่านี้ พอเลยจากหัวท่าไปนิดหนึ่งกะแยกไปคลองสวน หลวงโน้สายแพรกหนึ่งแล้วจะตรงไปที่สะพานป่าเหล้า..... พวกเหนือท่าดีที่นำสินค้า เช่น พืช หรือว่ามังคุดลงตลาด ทุเรียน พอถึงฤดูผลไม้สุกแล้ว จะบรรทุกเรือเหนือมา ฮ่า มาถึงกะชุมนุม กันแค่นั้นแค่บ้านหัวท่าที่ชุมนุม สมัยนั้นคลองกว้างมาก พวกในเมืองก็ไปรอซื้อที่นั่น พวกใน เมืองที่จะเอาไปขายปลีกลั่นแหละ ไปถึงเหมาเป็นลำเรือแล้วจะมาขายในเมืองแหละ ขายตาม ตลาดแหละ สมัยนั้นไม่ได้ชุมนุมเหมือนแค่หัวอิฐเหมือนหัวอิฐเดี๋ยวนี้ แต่สายแยกตรงนั้นแค่หัว ท่ากะเกิดเป็นที่ชุมนุมเรือเหนืออีกพวกหนึ่งที่นำมา พวกนี้มาไม่ได้นำขาย นำไปเพื่อแลก ข้าวเปลือกแค่ปากนึ่งหรือเชียรใหญ่ กะมาถึงกะมาหยุดนี้ คือเรือทยอยกันมา เพราะว่าคลอง นั้นมันแคบ น้ำมันเชี่ยวกระทยอยกันมา บางคนกะมาถึงเร็ว บางคนกะถึงมาช้า เพราะต้อง ผ่านบ ในคลองนี้เป็นคลองเขาจัดมาสำหรับทำนา เวลาช่องเรือมากก็ทยอยกันมารอกันอยู่ รอ กันที่บ้านหัวท่า เพื่อซื้อหาเสบียงอาหารสำหรับเดินทางต่อไปปากนึ่ง พวกนี้จะไม่นำสินค้า เออ พวกผลหมากรากไม้ที่มาขายแค่หัวท่าพาต่อไป ไปแลก แล้วจะไปกันเป็นนัดกันไปเป็น หลาย ๆ ลำ ๆ ไปพร้อม ๆ กัน แล้วจะพอไปถึงปากนึ่งมั้ง ไปปากแพรก ไปเชียรใหญ่ ไปหัวไทร แยกกันไป พวกนี้เขาไม่ขาย ผลหมากรากไม้นี้เอาไปแจกตามญาติพอไปถึงกะเพื่อนฝูงแค่ ๆ แล้วจะเอาข้าวข้าวเปลือกมาแล้วจะถ้าใครมาไม่ทันกะมารอกัน รอพบกันที่บ้านหัวท่า ค่อยขึ้น ค่อยทยอยขึ้นกันไปหลาว จึงเลยเป็นที่ชุมนุม เป็นตลาดการค้าขึ้น เป็นหัวท่าขึ้นมา บ้านหัวท่า เดียวนี้สภาพนั้นไม่มีแล้ว

ถอดความเป็นภาษาภาคกลาง

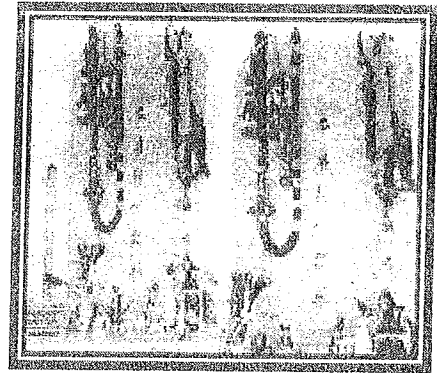
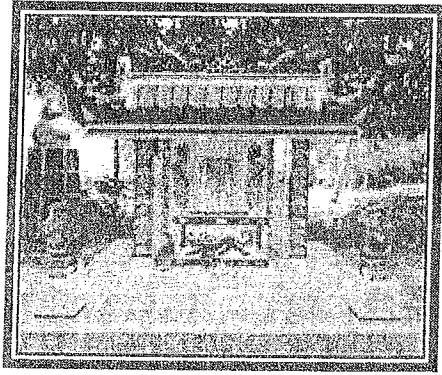
ผู้เล่ามีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านหัวท่า คนเฒ่าคนแก่ได้เล่าว่าบ้านหัวท้านี้อยู่ริมคลอง เรียกกันว่า คลองป่าเหาะ และคลองนี้เรียกตามทางราชการว่าคลองท่าดี คือมีต้นที่บ้านท่าดีไหลมาเรื่อย ๆ มาแยกที่บ้านหัวท่า.... พวกประชาชนที่อยู่บนที่เนินสูงหรือเชิงเขานั้นจะใช้เรือบรรทุกผลไม้ต่าง ๆ

มาทางบ้านหัวท่า ซึ่งมีสองพวกคือ พวกที่นำมาขายให้แก่ชาวในเมืองกับอีกพวกหนึ่งจะนำไป แลกเปลี่ยนกับข้าวเปลือกข้าวสารจากญาติพี่น้อง แถวปากพนัง ปากแพรก เขียวใหญ่ หัวไทร การพายเรือไปหาข้าวเปลือกนี้จะไปกันเป็นกลุ่มใหญ่ๆ มาจากคลองท่าดีแล้วจะมาหยุดพักรอ ชุมนุม และหาเสบียงอาหารสำหรับเดินทางต่อไปจากที่นี่ พวกที่นำสินค้าผลไม้มาขายที่บ้าน หัวท้านี้โดยการเกมาเรือกันทั้งลำเรือ พวกที่เดินทางไปหาข้าวทางปากพนัง ตอนเที่ยวกลับก็จะ มารอพบกันที่บ้านหัวท่าอีก เพื่อจะเดินทางขึ้นไปทางอำเภอฉวางสกลาพร้อม ๆ กัน สภาพของ บ้านเรือนของพวกประชาชนที่มาจากอำเภอฉวางสกลามาชุมนุมกันด้วยเหตุผลสองประการนี้ก็ กลายเป็นตลาด เป็นชุมนุมชนกลุ่มหนึ่ง จึงเรียกกันว่าบ้านหัวท่า แต่ปัจจุบันนี้สภาพดังกล่าวไม่ ปรากฏแล้ว

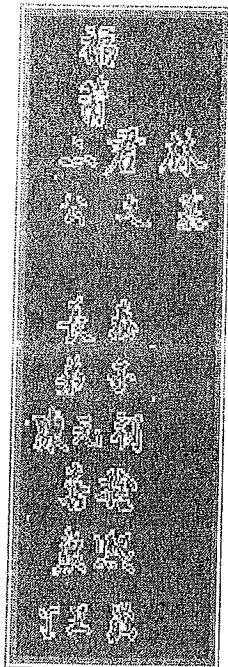
สรุป

วิทยากรได้รับการถ่ายทอดทางมุขปาฐะ และประวัติของชื่อบ้านหัวท่าที่มาจาก ลักษณะภูมิประเทศ

เรื่อง “ตาขุนลก”

ท่านเป็นชาวจีนฮกเกี้ยนที่ได้เข้ามารับราชการในเมืองนครในสมัยสมเด็จพระเจ้า
ปราสาททอง สมัยกรุงศรีอยุธยา มีหน้าที่เกี่ยวกับนา ตำแหน่งสูงสุดที่ปรากฏใน พ.ศ. 2191 มี
บรรดาศักดิ์เป็นพระหรือออกพระ นับถือศาสนาพุทธ มีบ้านพักอาศัยอยู่ใน
บริเวณบ้านวัดสพ เป็นบริเวณที่ตั้งบ้านเรือนของข้าราชการกรมนา ของ
เมืองนคร ท่านมีส่วนในการพัฒนาการทำนาของชาวนา จนเป็นที่เคารพนับ
ถือของชาวนครทั่วไป ท่านเสียชีวิตในปี พ.ศ. 2206 หลุมศพของตาขุนลก
ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 4 บ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช มีศิลา
จารึกหน้าหลุมศพขนาดใหญ่วางตั้งอยู่ ศิลา มีขนาด 1.50*1.00 เมตร หนา
ประมาณ 15 ซม. สลักเป็นภาษาจีน และข้างหน้าแผ่นศิลาจารึก มีกระถาง
รูปศิลา อักษรบนศิลา หน้าหลุมศพ

อ่านว่า ฟุ หรือ ฮก

อ่านว่า ผู่ เป็นอำเภอหนึ่งของมณฑลฮกเกี้ยน

อ่านว่า ยี่กุนหลิม (ภาษาฮกเกี้ยน) เป็นชื่อผู้ตาย สองตัวหน้าเป็นชื่อตัว ตัวที่
สามเป็นแซ่ อ่านว่า กงจื้อมู่ แปลว่า หลุมฝังศพ

อักษรจีนบนกระถางรูปศิลา

อ่านว่า จ้งไห่ น่าจะหมายถึงชื่อกลุ่มชาวจีนกลุ่มหนึ่ง ในทำนองเป็นสมาคม

อ่านว่า ตี้จื้อ แปลว่า สถานศิษย์

อ่านว่า เจินเยียนชู่ เป็นชื่อบุคคล (แซ่ตั้ง หรือตัน) ผู้บริจาคกระถางศิลานี้

อ่านว่า สี่เซื่อ แปลว่า อนุโมทนาด้วยความยินดี อ่านว่า คังชี่ รัชสมัยหนึ่ง
ในราชวงศ์ซัน

(ค.ศ. 1662-1722 หรือ พ.ศ. 2205-2265)

อ่านว่า ดิงจิวซู่ แปลว่า ปีติงจิว ตรงกับ ค.ศ. 1697 หรือ พ.ศ. 2240

คำว่า ยี่กุน แปลตามศัพท์ว่า ชายสองหรือบุตรคนที่สอง กุน 君 ออกเสียง ไกล่เคียงกับคำว่า ชุนในภาษาไทยและยังมีความหมาย ที่ใกล้เคียงกันด้วย ชื่อเต็มของตาชุนลกตามศิลาหน้าหลุมศพว่า "ยี่กุน" เป็นชื่อจีนดั้งเดิมของท่านซึ่ง อีกชื่อหนึ่งซึ่งเป็นชื่อรองที่ชาวจีนส่วนใหญ่มักนิยมเรียกคือ "ลก" 子 มีความหมายว่า มั่งคั่งด้วยสมบัติและบริวาร คำว่าชุนเป็นตำแหน่งทางศักดินาที่ท่านรับราชการในเมืองนครศรีธรรมราช และยังพ้องกับชื่อของท่านด้วย ชื่อของท่านจึงได้เรียกขานกันว่า "ชุนลก"

ส่วนคำว่า "ตา" นำหน้าชื่อ "ชุนลก" นั้นเป็นคำสรรพนามที่คนได้ใช้เรียกผู้เฒ่าสูงอายุในท่านองเดียวกับคำว่า ปู่ ทวด เจ้า อัย

ชื่อพระชุนลกปรากฏในประวัติหลวงพ่อทวดคือ ท่านพร้อมด้วยญาติพี่น้องรับเป็นเจ้าภาพ

อุปถัมป์บวชหลวงพ่อทวด

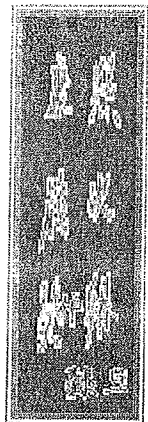
อ่านว่า คังซี สมัยหนึ่งในราชวงศ์ชิง

อ่านว่า ซุยซื่อ แปลว่า แห่งปี

อ่านว่า กุ่ยมาว นับแบบจีน 60 ปี จะเป็น 1 รอบ ตรงกับ พ.ศ. 2206 ซึ่งเป็นปีที่ 2 แห่งรัชสมัยคังซี ตรงกับต้นรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์

จงชุน แปลว่า ปีที่ 2 แห่งฤดูใบไม้ผลิ ตรงกับเดือนมีนาคม

ลี่ตัน แปลว่า เป็นฤกษ์ยามที่บรรจุศพในศิลาจารึกหน้าหลุมศพ ระบุปีที่ตาถูกเสียชีวิต ตรงกับ พ.ศ. 2206 และตรงกับปีที่ 3 ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์

สถานที่ชื่อนวน-จ้างลี่ (อักษรที่เว้นไว้เพราะเลื่อนไปจนอ่านไม่ออก) แปลว่า ผู้ใหญ่ของอ่าว หนองน้ำ สามภูเขา ที่ใกล้เคียงกันด้วย ชื่อเต็มของตาชุนลกตามศิลาหน้าหลุมศพว่า "ยี่กุน" เป็นชื่อจีนดั้งเดิมของท่านซึ่ง อีกชื่อหนึ่งซึ่งเป็นชื่อรองที่ชาวจีนส่วนใหญ่มักนิยมเรียกคือ "ลก" 子 มีความหมายว่า มั่งคั่งด้วยสมบัติและบริวาร คำว่าชุนเป็นตำแหน่งทางศักดินาที่ท่านรับราชการในเมืองนครศรีธรรมราช และยังพ้องกับชื่อของท่านด้วย

คำว่า หนองน้ำ หมายถึงน้ำที่มีน้ำขังตลอดปี เพราะเป็นที่ลุ่มด้านตะวันตกของเมืองนครตั้งอยู่ปัจจุบันพื้นที่ลุ่มต่ำในแถบนี้ไม่มีน้ำขังอยู่เลย เว้นแต่ในฤดูฝนน้ำหลากเท่านั้นที่พอจะมองเห็นสภาพที่คล้ายอดีต

ภูมิปัญญาท้องถิ่น “นวดแผนไทย, นวดจับเส้น”

ชื่อ นายผาด วรรณกาละ อายุ ๖๑ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๘๕ ม. ๑ ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นบุตรของ นายหมาด วรรณกาล และนางอาห์ วรรณกาละ

เดิมนายผาด วรรณกาละ ประกอบอาชีพ เป็นพนักงานของกรมทางหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช และมีกิจกรรมเสริมคือ การนวดแผนไทย ซึ่งเป็นการถ่ายทอดแบบรุ่นสู่รุ่น และนายผาด วรรณกาละ ก็ได้รับการถ่ายทอดมาจาก นายหีม วรรณกาละ ผู้เป็นลุง และได้เรียนรู้เพิ่มเติมจากตีก ๑๐๐ ปี ที่วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร ประมาณ ๒ วัน และยังมีตำราซึ่งได้มาจากศูนย์บริการในค่ายชिरารุช ชื่อว่า “เพชรน้ำหนึ่ง” โดยภูมิปัญญานี้ทำมาแล้วประมาณ ๓๐ ปี วัดอุประสงค์ที่ขอภูมิปัญญานี้คือ “ใจรัก” และนายผาด วรรณกาละ ยังให้ข้อคิดดีๆ อีกว่า “คนเราถ้าไม่มีใจรักแล้วนั้น จะทำอะไรก็ไม่ประสบความสำเร็จ”

ขั้นตอนในการนวดเส้นอันดับแรกเราต้องรู้อาการของผู้ป่วยก่อนว่าเป็นอย่างไรจากนั้นเข้าสู่ขั้นตอนการนวดโดยการจับเส้นและใช้นิ้วหัวแม่มือกดเส้นนวดไปเรื่อยๆจนกว่าบรรเทาการนวดสมัยก่อนเขาจะเรียกเป็นมือ นวด ๑ มือใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมงครึ่งถึง ๒ ชั่วโมง และผู้ป่วยแต่ละคนที่ได้รับการรักษาต้องนวดคนละกี่มือนั้นขึ้นขึ้นอยู่กับอาการของแต่ละคน ส่วนค่ารักษานั้นแล้วแต่ศรัทธา

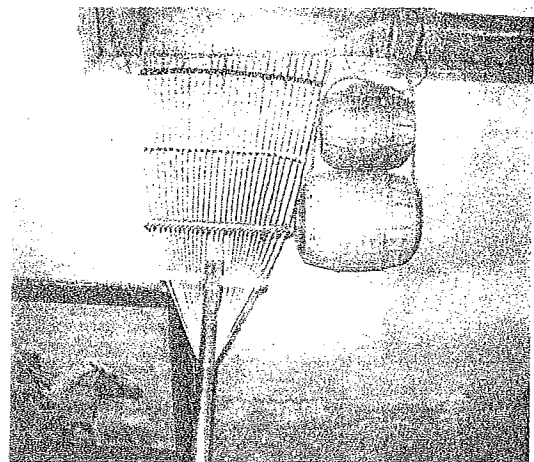
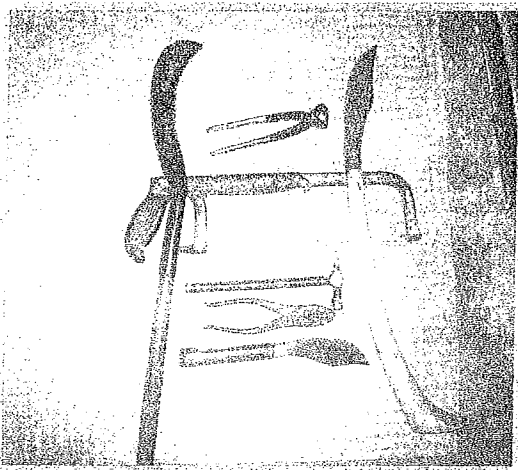
ปัจจุบันโต๊ะผาดยังไม่ได้ถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ให้แก่ผู้ใดเลย ถ้าผู้ใดมีความสนใจสามารถมาเรียนได้ โดยโต๊ะผาดพร้อมที่จะสอนให้โดยไม่หวังผลตอบแทน แต่จะต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการรักษาด้วย เพราะผู้ป่วยที่มารักษานั้น หลากวัยทั้งผู้ชายและผู้หญิง

ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น (นวดแผนไทย, นวดจับเส้น)

- มีจิตอาสาช่วยเหลือคนป่วย
- เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

คุณค่าของภูมิปัญญานี้

- มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการรักษา
- เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญานี้ให้คงอยู่

ภูมิปัญญาท้องถิ่น(จักรสานไม้ไผ่)

ชื่อ นายตะอ้อ สมบูรณ์อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๘/๑ ม.๑ ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรของนายเหว่ สมบูรณ์และนางอะมิหน๊ะ สมบูรณ์ เดิมประกอบอาชีพพนักงานขับรถน้ำมัน

ภูมิปัญญานี้ได้รับการถ่ายทอดมาจาก นายคล้าย และนายมะเดียะ บุมลาญ โดยการไปดู นายมะเดียะและนายคล้ายทำและจดจำมาฝึกหัดทำเองเมื่อทำไม่ได้ส่วนไหนก็จะไปถามและปะตะอ้อ ยังให้ข้อคิดว่า การทำไซร, ทำไม้กวาด, ทำกรงนกนั้น เราต้องประสานทั้งตาและใจรวมทั้งการเอาใจใส่ และฝึกทำอยู่บ่อยๆ และที่สำคัญต้องมีใจรักและชอบในสิ่งนั้น งานจึงจะประสบผลสำเร็จ” และภูมิปัญญานี้ทำมาแล้วประมาณ ๒๐ ปี

วัสดุที่ใช้ในการทำไซรใส่ปลา

- ไม้ไผ่สีสุกที่แก่ได้ที่ ไม้ไผ่ต้องเป็นไม้ไผ่สีสุกเท่านั้น เพราะไม้ไผ่ชนิดนี้มีความคงทนแข็งแรงกว่าไม้ไผ่ชนิดอื่น
- มีดดอก, พร้า

- แล็กเกอร์, เชือก

ขั้นตอนในการทำไซร

- นำไม้ไผ่มาผาออกตามขนาดที่ต้องการ ตกแต่งไม้ไผ่ให้แบนเรียบกว่า(ตอก)
- ขึ้นโครงสร้างโดยนำตอกมาสานเรียงกันในฝากระป๋องนมที่เจาะรูตรงกลางทั้งสองข้าง
- โครงสร้างที่ได้จะเป็นรูปวงรี จากนั้นนำย่านลิเภามาสานสลับกันประมาณ ๑๐ รอบทั้งสองด้าน
- จากนั้นก็นำตอกที่เตรียมไว้สานต่อจากย่านลิเภาจนเต็ม
- เมื่อสานจนเต็มแล้วก็ตัดตรงกลางออกเพื่อทำช่องไว้ใส่ปลา พร้อมทั้งมีฝาปิด
- จากนั้นก็ร้อยเชือกสายสะพาย และตกแต่งคลือบเงาด้วยแล็กเกอร์เพื่อความเงางาม

ปัจจุบันยังไม่ได้ถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ให้แก่ผู้ใดเลย ถ้าผู้ใดมีความสนใจจริงๆสามารถมาเรียนได้ โดยปะดะอ้อพร้อมที่จะสอนให้โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆทั้งสิ้น

ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น(จักรสานไม้ไผ่)

- ให้ความสะอาดบริเวณบ้าน
- ให้ความสะอาดคอกสัตว์, ใช้ตักมูลสัตว์
- ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- วัตถุติดมืออยู่ในท้องถิ่น

คุณค่าของภูมิปัญญานี้

- มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการรักษา
- เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญานี้ให้คงอยู่
- ฝึกสมาธิ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น แพทย์สมุนไพรแผนโบราณ(รักษาคนที่โดนงูพิษกัด)

ชื่อนาย สวัสดิ์ สิงห์พายุย์ อายุ ๖๒ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๕๑/๑ ม.๒ ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบอาชีพ ทำนา

ชื่อภูมิปัญญา แพทย์แผนโบราณ(รักษาคนที่โดนงูพิษกัด) เป็นภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดหรือ ร่ำเรียนมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยได้รับการถ่ายทอดมาจาก นายแปลก (ไม่ทราบนามสกุล) ซึ่งเป็นการเรียนด้วย วิธีการจดจำ และไม่ถ่ายทอดโดยตรง ภูมิปัญญานี้ ทำมาแล้วประมาณ ๒๐ ปี ซึ่งถ้ามีคนโดนงูพิษกัดก็ สามารถไปรักษาได้ทุกเวลา การรักษาเป็นการปฐมพยาบาลเบื้องต้นก่อนที่จะส่งตัวผู้ถูกงูพิษไปรักษาต่อ ที่โรงพยาบาล และการรักษาจะไม่คิดค่ารักษาใดๆทั้งสิ้น คนที่มารักษาก็ให้ความเคารพและยอมรับนับ ถือเป็นอย่างดี

ขั้นตอนในการรักษา

- ล้างแผลให้สะอาด
 - เอาตัวยามาประคบ โดยมีส่วนผสมคือ พืชสมุนไพร (ไม่สามารถเอ่ยชื่อได้ เพราะจะทำให้ตัว ยา สมุนไพรเปลี่ยนไป), หมากรุก, พลุ
 - นำหมากรุก พลุมาเคี้ยว ในระหว่างเคี้ยวหมากรุกพลุอยู่นั้น หมอก็จะใช้ปากไปกัดใบของพืช สมุนไพรมาเคี้ยวรวมกันพอละเอียด
 - จากนั้นนำตัวยาที่เคี้ยวเสร็จแล้วมาประคบที่บาดแผล และเอาผ้ามาผูกปิดไว้ที่บาดแผล จากนั้นนำส่งโรงพยาบาลต่อไปปัจจุบันยังไม่ได้ถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ให้แก่ผู้ใดเลย ถ้าผู้ใดมีความสนใจ จริงๆสามารถมาเรียนได้ โดยคุณลุงสวัสดิ์พร้อมที่จะสอนให้โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆทั้งสิ้น
- ประโยชน์ของภูมิปัญญาแพทย์สมุนไพรแผนโบราณ (รักษาคนที่โดนงูพิษกัด)

- เป็นการรักษเบื้องต้นของคนถูกงูพิษกัด
- ประหยัดค่าใช้จ่าย

คุณค่าของภูมิปัญญานี้

- มีจิตอาสาช่วยเหลือคนป่วย
- มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการรักษา
- เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญานี้ให้คงอยู่
- รักษาโดยไม่คิดค่ารักษาแต่อย่างใด

ภูมิปัญญาท้องถิ่น แพทย์สมุนไพรแผนโบราณ(รักษาผู้หญิงที่เป็นไข้ทับระดู ช่วงมีประจำเดือน)

ชื่อนายประภาส เทพบรรพม อายุ ๖๖ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๖๗ ม.๒ ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป

ภูมิปัญญานี้ได้รับการถ่ายทอดและร่ำเรียนมาจากคุณตา เป็นการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ภูมิปัญญานี้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณเพราะสมัยก่อนเมื่อชาวบ้านป่วยเป็นไข้ทับระดูก็จะมาหาคุณลุง เนื่องจากโรงพยาบาลอยู่ไกลการคมนาคม ก็ไม่สะดวก และภูมิปัญญานี้ทำมาแล้วประมาณ ๓๐ ปี คนที่มารักษาก็ให้ความเคารพและยอมรับนับถือเป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ในการรักษา เพื่อทำเป็นวิทยาทานให้กับตัวเองโดยมีจุดประสงค์เพื่อรักษาคนที่เดือดร้อนให้หายจากอาการป่วย โดยไม่คิดค่ารักษาใดๆทั้งสิ้น

ขั้นตอนในการรักษา

- นำกิ่งและแกนในของต้นประดู่ มาสับให้เป็นเกล็ด ยาวประมาณ ๑ นิ้ว
- นำได้เคยมาจุดไฟจำนวน ๓ ท่อนที่จุดไฟแล้ว นำมาสับรวมกันกับกิ่งและแกนในของต้นประดู่ให้ได้ทั้งสองอัตราส่วน ประมาณ ครึ่งกิโลกรัม

- ต่อจากนั้นก็นำส่วนผสมมาต้มรวมกัน ทิ้งไว้ให้เดือดประมาณ ๔๕ นาที

สำหรับการดื่มกินนั้น ถ้าจะให้ดีควรดื่มในขณะที่ตัวย่ำกำลังอุ่นๆอยู่ ควรกินเป็นประจำจนกว่าอาการจะทุเลา และถ้าหากยาที่ดื่มไว้หมด เราสามารถนำน้ำมาเติมใหม่ได้ ยานี้ไม่มีจำหน่าย แต่ส่วนผสมตัวยานั้นผู้จะต้องจัดเตรียมมาเอง ซึ่งส่วนของตัวยานี้ก็มีอยู่ในท้องถิ่น

ปัจจุบันคนมักจะมองข้ามภูมิปัญญานี้ เพราะจะหันไปรักษาที่โรงพยาบาลกันมากกว่า

ปัจจุบันยังไม่ได้ถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ให้แก่ผู้ใดเลย ถ้าผู้ใดมีความสนใจจริงๆสามารถมาเรียนได้ โดยคุณลุงประภาส พร้อมทั้งจะสอนให้โดยไม่หวงแหนวิชาและไม่หวังผลตอบแทนใดๆทั้งสิ้น “ภูมิปัญญานี้ถ้าหากไม่ได้รับการถ่ายทอดมันก็จะจางหายไปกับการเวลาในที่สุด เพราะฉะนั้นอยากให้คนรุ่นหลังๆสืบทอดต่อไปในคนภาค”

ประโยชน์ของภูมิปัญญาแพทย์สมุนไพรแผนโบราณ (รักษาผู้หญิงที่เป็นไข้ทับระดู ช่วงมีประจำเดือน)

- ประหยัดค่าใช้จ่ายในการรักษา
- ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- วัตถุดิบมีอยู่ในท้องถิ่น

คุณค่าของภูมิปัญญานี้

- มีจิตอาสาช่วยเหลือคนป่วย
- มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการรักษา
- เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาให้คงอยู่
- รักษาโดยไม่คิดค่ารักษาแต่อย่างใด

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (พิธีกรรมหน้าพระ ในงานมงคลต่างๆ)

ชื่อ นายล้อม สมทอง อายุ ๗๗ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๔๖ ม. ๒ ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

ซึ่งภูมิปัญญานี้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณซึ่งเป็นการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นซึ่งได้รู้เรียนมาจากตอนที่ บวชเป็นพระโดยมีอาจารย์ที่สอนคือ พระครูวิจิตร วัดราษฎร์ประดิษฐ์ สาเหตุที่ชอบภูมิปัญญานี้ก็คือ ชอบ ในศาสตร์แขนงนี้บวชกับคนในตำบลขอนแก่นซึ่งจะให้ความสนใจน้อยมาก สาเหตุที่สนใจน้อยเพราะภูมิ ปัญหานี้จะมีกระบวนการหลายขั้นตอนในการทำ และทำมาแล้วประมาณ ๒๕ ปี

วัตถุประสงค์ของภูมิปัญญานี้คือ ทำเพื่อเป็นวิทยาทานให้แก่ตัวเองและได้ช่วยเหลือคนในหมู่บ้าน โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น และการรวมกลุ่มที่จะทำกิจกรรมภูมิปัญญานี้ถือว่ามีน้อยมาก สาเหตุ เพราะว่าคนไม่ค่อยให้ความสนใจในศาสตร์แขนงนี้

ขั้นตอนในการทำ

- จุดเทียน, จุดธูป บูชาพระรัตนตรัย
- ขอศีลพระ
- เมื่อเสร็จจากพิธีสงฆ์ ก็ถวายสังฆทาน
- ทำพิธีกราบพระ ๓ ครั้ง เป็นการเสร็จพิธี

ระยะเวลาในการทำพิธีประมาณ ๑ ชั่วโมง ส่วนคำพูดในพิธีการแต่ละงานจะไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับว่างาน มงคลนั้นเป็นงานประเภทไหน

ปัจจุบันยังไม่ได้ถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ให้แก่ผู้ใดเลย ถ้าผู้ใดมีความสนใจจริงๆสามารถมาเรียนได้ พร้อมทั้งจะสอนให้โดยไม่หวงแหนวิชาและไม่หวังผลตอบแทนใดๆทั้งสิ้น

ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น (พิธีกรรมหน้าพระในงานมงคลต่างๆ)

- ช่วยให้พิธีกรรมทางศาสนาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

คุณค่าของภูมิปัญญานี้

- มีจิตอาสา
- มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณงามความดีเป็นภาคยึดพา
- ไม่คิดค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

ภูมิปัญญาท้องถิ่น(พิธีไหว้ครูมวย)

ชื่อ นายสมชาย มณีสุวรรณ อายุ ๗๗ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๕ ม.๓ ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เดิมประกอบอาชีพทำนา

การถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ขึ้นอยู่กับครูหมอบ(บรรพบุรุษ)เป็นผู้เลือกเองโดยการฝึกปฏิบัติจริงไม่มีตำรามาจาก นายสมาน บุญผลึก ผู้เป็นตา โดยทำมาแล้วประมาณ ๕๐ ปี

วัตถุประสงค์เพื่อให้คนรุ่นหลังระลึกถึงบรรพบุรุษของตัวเอง โดยการไหว้ครูมวยปีละ ๑ ครั้ง แต่ต่อมาทำพิธีสองปีครั้งเนื่องจากมีฐานะค่อนข้างลำบาก

ขั้นตอนในการทำพิธี ต้องทำพิธีแบบอิสลามเนื่องจากบรรพบุรุษเป็นอิสลาม

- เตรียมอุปกรณ์ในการทำพิธี เช่น เป็ดต้มปากทอง ๑ ตัว ,ไก่ต้ม ๑ ตัว, ของคาว ๑๒ อย่าง, ของหวาน ๑๒ อย่าง

- เทียนขนาดใหญ่ ๑ เล่ม, ขนาดเล็ก ๑๒ เล่ม, จากนั้นทำพิธีเชิญครูหมอบ

- เมื่อทำพิธีเชิญครูหมอบเสร็จแล้ว จากนั้นก็เข้าสู่ขั้นตอนการไหว้ครูมวย แต่เนื่องจากคุณลุงสมชายไม่สามารถจำชื่อท่าไหว้ครูมวยได้ จำได้แต่ชื่อโดยรวมคือ (ชุดท่า ๓ อย่าง)

ปัจจุบันยังไม่ได้ถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ให้แก่ผู้ใดเลย "เนื่องจากการถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ต้องขึ้นอยู่กับครูหมอบ(บรรพบุรุษ)เป็นผู้เลือกเองในช่วงพิธีการ และถ้าหากผู้ที่ถูกเลือกไม่ทำพิธีไหว้ครูมวยเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษ จะส่งผลไปในทางที่ไม่ดีไม่ว่าวันใดก็วันหนึ่ง แล้วแต่จะช้าหรือเร็ว"

ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น

-เป็นการฝึกสมาธิ

คุณค่าของภูมิปัญญานี้

-มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการรักษา

-เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญานี้ให้คงอยู่

-เป็นการระลึกถึงบรรพบุรุษ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น(นวดแผนไทย)

ชื่อ นายอุเสน รอดยอด อายุ ๔๗ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๙ ม.๓ ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรของนายปาน รอดยอด นางเอียด รอดยอด ประกอบอาชีพ ทำนา,นวดแผนไทย

ภูมิปัญญานี้ได้รับการสืบทอดมาจากมารดา(นางเอียด รอดยอด)และได้นำมาประยุกต์กับที่ได้เรียนเพิ่มเติมที่โรงพยาบาลหัวไทร ใช้เวลาเรียน ๓๗๒ ชั่วโมง โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น

การนวดส่วนใหญ่จะนวดอยู่ ๗ โรค คือ อัมพฤกษ์, อัมพาต, เท้าแพลง, ไหล่ติด, ไมเกรน, และรักษาโรคทั่วไป โดยแต่ละโรควิธีการนวดก็จะแตกต่างกันไป แต่จะนวดขึ้นพื้นฐานเหมือนกันหมด รายได้จากการนวดคิดเป็นชั่วโมงๆละ ๑๐๐ บาท

ขั้นตอนวิธีการนวด

- จัดให้ผู้ป่วยนอน
- วัดเส้นเท้า เพื่อให้รู้ว่าเส้นไหนจะเกร็งกว่ากัน หลังจากนั้นผู้ป่วยก็ขอขมาโดยการยกมือไหว้หมอบและหมอบยกมือไหว้ตอบรับ
- ต่อจากนั้นก็ลงมือนวด โดยใช้นิ้วหัวแม่มือกดตามเส้นที่ปวดหรือเส้นที่มีปัญหา แล้วก็นวดไปตามร่างกายเรื่อยๆ จนเสร็จ แล้วเปิดประตูลมทั้งซ้ายและขวา

ปัจจุบันยังไม่ได้ถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ให้แก่ผู้ใดเลย ถ้าผู้ใดมีความสนใจจริงๆสามารถมาเรียนได้ พร้อมทั้งจะสอนให้โดยไม่หวังแทนวิชาและไม่หวังผลตอบแทนใดๆทั้งสิ้น

ประโยชน์ของภูมิปัญญานี้

- มีจิตอาสาช่วยเหลือคนป่วย
- เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

คุณค่าของภูมิปัญญานี้

- มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการรักษา
- เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญานี้ให้คงอยู่

๕. เลื่อยเหล็ก

๖. ตะปอ

ขั้นตอน/วิธีการทำไม้กวาด

๑. การคัดเลือกไม้ไผ่ ที่ใช้ในการทำด้ามไม้กวาดและซี่ไม้กวาด ไม้ไผ่ต้องเป็นไม้ไผ่สีสุกเท่านั้น เพราะไม้ไผ่ชนิดนี้มีความคงทนแข็งแรงกว่าไม้ไผ่ชนิดอื่น เมื่อได้ไม้ไผ่มาแล้วจากนั้นนำไม้ไผ่มาตัดในส่วนที่คดงอ โดยการเผาไฟอ่อนๆ พอได้ที่ก็นำมาตัดตอนไม้ไผ่กำลังร้อนๆ เมื่อตัดเสร็จแล้วทิ้งไว้ประมาณ ๒-๓ วันก็นำมาทำได้เลย

๒. นำด้ามไม้ไผ่ที่เตรียมไว้มาเจาะรูโดยมีระยะห่าง ๖ นิ้วโป่งเพื่อไว้ใส่ซี่ไม้ไผ่

๓. การเตรียมซี่ไม้ไผ่ ตัดให้ได้ตามขนาดที่ต้องการ จากนั้นนำไปตากแดด ๒ วันเพื่อป้องกันซี่เหี่ยว ซึ่งไม้กวาด ๑ อัน จะมีซี่ ๑๑ - ๑๒ ซี่ขึ้นอยู่กับขนาดของตัวด้ามด้วย

๔. นำซี่ไม้ไผ่ที่เตรียมไว้มาประกอบกับด้ามโดยใช้เชือกพลาสติกสานสลับกันและในระหว่างสานนั้นก็จะจัดเรียงระยะห่างระหว่างซี่ไปด้วย

๕. เคลือบเงาด้ามด้วย แล็กเกอร์ เพื่อความสวยงามและงามคงทน

ปัจจุบันคุณลุงยังไม่ได้ถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ให้แก่ผู้ใดเลย ถ้าผู้ใดมีความสนใจสามารถมาเรียนได้ โดยคุณลุงส่งพร้อมที่จะสอนให้โดยไม่หวังผลตอบแทน

ประโยชน์ของภูมิปัญญานี้

- ใช้ทำความสะอาดบริเวณบ้าน
- ใช้ทำความสะอาดคอกสัตว์, ใช้ตักมูลสัตว์
- วัดดูตมมือผู้มนต์ของถิ่น
- ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

คุณค่าของภูมิปัญญานี้

- มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการรักษา
- เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญานี้ให้คงอยู่
- ฝึกสมาธิ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น(ติกลองยาว,รำโนราห์)

ชื่อนางจ้วน คำนวนกิจ อายุ ๗๙ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๒ ม.๕ ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรสาวของนายคง พิมพ์ทองและนางทิม พิมพ์ทอง

ซึ่งภูมิปัญญานี้ได้รับการถ่ายทอดมาจากนายเหียด คำนวนกิจ ผู้เป็นสามี คุณยายเล่าว่าสมัยก่อนเมื่อมีงานบุญต่างๆ เช่นงานบวช งานแต่งงาน ชาวบ้านก็จะมาเชิญนายเหียด นางชวนและคณะ ไปร้องเพลงและตีกลองยาว โดยไม่หวังผลตอบแทนและยายยังเปรียบเทียบการตีของสมัยกับปัจจุบันอีกว่า "การตีกลองยาวสมัยก่อนนั้นตีเก่งกว่า ทำนองไพเราะกว่า พร้อมเพรียงกว่า แต่ปัจจุบันตีแบบผิวเผิน จังหวะก็ไม่พร้อมเพรียงกัน" และก่อนออกจากบ้านเพื่อไปตีกลองยาวนั้นต้องไหว้ครูก่อน ถ้าไม่ไหว้ครูก่อนจะทำให้ตีผิดจังหวะไปหมด ซึ่งอุปกรณในการไหว้ครู มีดังนี้ เหล้าขาว ๑ ขวด หมาก ๙ คำ เทียน ๑ เล่ม ธูป ๓ ดอก

อุปกรณ์ที่ใช้ในการตีกลองยาวหนึ่งวง มีประมาณ ๑๐ คน โดยมีอุปกรณ์ดังนี้

- กลองยาว ๗ ลูก
- ช้อง ๑ ใบ
- ฉาบ ๒ คู่
- กรับ ๑ คู่
- ฉิ่ง ๑ คู่

ปัจจุบันคุณยายจ้วนได้ถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ให้แก่หลานสาว ชื่อเด็กหญิงพุทธชาติ เยียดพล และถ้าผู้ใดมีความสนใจสามารถมาเรียนได้ โดยคุณยายจ้วนพร้อมที่จะสอนให้โดยไม่หวังผลตอบแทน

ประโยชน์ของภูมิปัญญานี้

- ได้ความสามัคคี
- ได้สนุกสนานเพลิดเพลิน
- ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

คุณค่าของภูมิปัญญานี้

-ไว้เตือนลูกหลาน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น(ทำนา,ดูฤกษ์ดูยาม)

ที่อ นายขจิต สุวรรณรัตน์ อยู่บ้านเลขที่ ๓๐/๓ ม.๕ ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรของ นายขจร สุวรรณรัตน์และนางจำ สุวรรณรัตน์ เดิมประกอบอาชีพทำนา และเป็นอดีตผู้ใหญ่บ้าน

ภูมิปัญญานี้ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น เมื่อถึงฤดูทำนาชาวบ้านที่ทำนาจะมาขอให้นายขจิต ดูฤกษ์ดูยามให้ เพื่อความเป็นสิริมงคลและเป็นกำลังใจแก่ชาวนา รวมทั้งงานมงคลต่างๆ ชาวบ้านก็จะมาขอให้นายขจิต ดูฤกษ์ดูยามและขอต่อเจ้าที่เจ้าทางว่า ขอให้งานมงคลราบรื่นเป็นไปด้วยดี อย่าให้เกิดเรื่องเกิดราว จึงเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก และอุปกรณ์ในการทำพิธีดูฤกษ์ดูยาม ก็จะมี หมาก,พลู กล้วยและเทียน

ปัจจุบันคุณลุงสั่งยังไม่ได้ถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ให้แก่ผู้ใดเลย ถ้าผู้ใดมีความสนใจสามารถมาเรียนได้ โดยคุณลุงส่งพร้อมที่จะสอนให้โดยไม่หวังผลตอบแทน

ประโยชน์ของภูมิปัญญานี้

-เป็นการเสริมสร้างกำลังใจให้แก่ชาวนา

-ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

คุณค่าของภูมิปัญญานี้

-เป็นที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้าน

-มีคุณธรรม จริยธรรม

-เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญานี้ให้คงอยู่

ภูมิปัญญาท้องถิ่น(การสานนก,สานปลาด้วยใบตาล)

ชื่อ นางเนือง ราชากแก้ว อายุ ๗๐ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๔/๓ ม.๖ ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรสาวของนายเพิ่ม นารีเลิศ นางเริ่ม นารีเลิศ เดิมประกอบอาชีพทำนา

ภูมิปัญญานี้ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษปู่ย่าตายายโดยดูและการฝึกปฏิบัติไปพร้อมๆกัน และสาเหตุที่ชอบภูมิปัญญานี้เกิดมาจาก(น้ำใจจริง)หมายถึงใจรัก และวัตถุประสงค์ของภูมิปัญญานี้ก็คือใช้เป็นของเล่นของเด็ก และเพื่อความสวยงามด้วย อีกทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่างๆก็มีอยู่ในท้องถิ่นหาได้ง่ายตามธรรมชาติ เช่น ใบตาล มีด และยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย และในการคัดเลือกใบตาลนั้นต้องเป็นยอดของใบตาลเพราะใบจะนิ่มกว่า นำมาตากแดดให้แห้งเพื่อความคงทน เมื่อใบตาลแห้งแล้วก็นำมาตัดและตกแต่งเพื่อให้ใบนิ่มขึ้นและสานได้ง่ายขึ้น

ปัจจุบันคุณยายเนืองได้ถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ให้แก่นางจเร บุตรตะ ซึ่งเป็นญาติ และถ้าผู้ใดมีความสนใจก็สามารถมาเรียนได้ โดยคุณยายเนืองพร้อมที่จะสอนให้โดยไม่หวังผลตอบแทน

ประโยชน์ของภูมิปัญญานี้

- วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น
- เป็นของเล่นของเด็กๆ
- เป็นของตกแต่งบ้าน
- ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

คุณค่าของภูมิปัญญานี้

- สร้างความผูกพันระหว่างคนในครอบครัว
- เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญานี้ให้คงอยู่
- ฝึกสมาธิ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลมะม่วงสองต้น

๑. ด้านหัตถกรรม

- การจักสานไม้ไผ่
- การสานนก สานปลาด้วยใบตาล

๒. ด้านเกษตรกรรม

- การทำนา

๓. ด้านการแพทย์ไทย

- นวดแผนไทย
- การจับเส้น
- แพทย์สมุนไพรแผนโบราณ

๔. ด้านศิลปกรรม

- การตีกลองยาว
- รำโนราห์

๕. ด้านอื่นๆ

- พิธีไหว้ครูมวย
- พิธีกรหน้าพระ ในงานมงคลต่างๆ
- พิธีดูฤกษ์ดูยาม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ลงในระบบ INFO

